

ПРОБЛЕМИ АРХІТЕКТУРНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ СВІТОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ

Архітектура як виразник культури відображає тенденції універсалізації, та одночасно актуалізує протилежний напрям до місцевих традицій регіонів. Відчуваючи вплив стандартизованих засобів виробництва, будівельних матеріалів, принципів організації простору архітектура втрачає унікальність регіональної специфіки формоутворення. Рішення цього питання залежить від вміння архітектора створювати життєздатні форми регіональної культури, поєднуючи їх на рівні досягнень науки і техніки, розвитку культури і суспільства в цілому. Таких вмінь архітектор досягає в процесі формування професійної свідомості, вивчаючи культурно-історичну складову в сукупності з природно-ландшафтним, соціальним, світоглядним компонентами. Така ситуація потребує перегляду та удосконалення підходів в системі навчання проектуванню.

Звісно, що смислова основа архітектурної освіти полягає в залученні світової культури в регіональний досвід. Це допоможе майбутньому здочому включити в свою діяльність світову спадщину, розвиваючи при цьому національну культуру.

Виходячи з цього, в архітектурній освіті пріоритетним має стати метод середовищного підходу, тобто розуміння архітектури як середовища, куди архітектор безпосередньо входить спорудою, яку створює, зберігаючи або створюючи знову її цілісність. Проектований об'єкт при цьому розуміється як невід'ємна частина оточення, а цілісність не як абстрактне поняття, а як те, що людина відчуває на перцептивному і концептуальному рівнях. Такий метод передбачає вивчення не формально-геометричних засобів архітектурної композиції, а принципів сприйняття людиною навколишнього середовища, відповідно до її національної специфіки. Велике значення в такій спрямованості навчання набуває її відкритість за рахунок включення в навчальні програми реальних проектних ситуацій. Для розуміння студентом поставлених перед ним таким чином задач необхідний досить високий рівень його ерудиції, інтелектуального, культурного і духовного розвитку.

В рамках пошуку найбільш ефективних підходів до архітектурного утворення можна відмітити організацію навчання у європейських вузах. В її основу покладено загальний принцип, коли студент є активною творчою особистістю, що створює свій графік навчання, вибираючи курси лекцій, згідно з тією чи іншою спеціалізацією, відповідно до індивідуальних особливостей і інтересів. У навчальних програмах глибоке вивчення

традиційних і новітніх конструктивних систем, сучасних будівельних матеріалів, технологій виробництва, функціонально-планувальних тенденцій організації простору, органічно пов'язане з композиційно-естетичними питаннями архітектури. Пріоритетним в проектуванні є середовищний підхід з виявленням ролі проектованого об'єкта в навколишньому просторі. Ведення архітектурного проектування архітекторами-практиками, які працюють в відомих проектних майстернях країни, читання лекцій провідними архітекторами, проведення виставок студентських робіт, семінари, обмін досвідом з іншими вузами направлено на забезпечення всебічного розвитку особистості архітектора, його професійне зростання і готовність до творчої діяльності.

Ці європейські тенденції все частіше застосовуються і в вузах України, зокрема в Харківському національному університеті міського господарства імені О. М. Бекетова на факультеті архітектури, дизайну та образотворчого мистецтва: участь в міжнародних конкурсах, вебінарах, семінарах, залучення до викладання ведучих архітекторів–практиків, проведення навчальних практик в різних містах України та за кордоном.

Велике значення для формування особистості архітектора як творця має залучення до програми дисциплін, що включають в сферу архітектури твори мистецтва: літературу, живопис, кіно, музику. В даний час такий підхід особливо актуальний. Сучасні засоби масової інформації адаптували сприйняття людини до зіставлення різних видів мистецтв, і архітектура сприймається крізь призму такого синтезу. Це впливає на формування сучасної мови зодчества.

Також, сучасна наука в контексті загальної культури, тяжіє до проблем постіндустріального суспільства, в яких гуманітарні проблеми займають все більше місця. Духовний світ людини духовний і її моральні установки є головним критерієм вирішення цих проблем. Тенденція, що відображає зростаючий інтерес професіоналів до гуманітарних проблем, які виходять за вузькопрофесійні рамки, і обмеженість професійного навчання створюють проблему, вирішення якої повинно стати актуальним для працівників вищої школи.

Так, в сучасній архітектурній школі повинні витримуватися принципи і пріоритети, що відповідають сучасним світовим уявленням про формування освітніх систем:

- залучення світової архітектурної культури в процес освіти;
- актуалізація в навчальному процесі міждисциплінарного навчання і методу середовищного підходу;
- соціально-виробнича відкритість навчання за рахунок включення в навчальні програми реальних проектних ситуацій;
- пріоритет вивчення і охорони місцевого архітектурно-урбаністичного спадщини і сформованої історико-архітектурного середовища;
- наявність великої частини гуманітарних дисциплін в навчальних планах.